

dårligere i Afrika med at opnå målene. Der er også en anden meget vigtig forskel: Lande, som er præget af konflikt og ustabilitet er typisk længst fra at nå 2015-målene.

Dette gælder også for Afghanistan. Det er dog svært at måle præcist, hvordan det går med opfyldelse af målene i Afghanistan, fordi der i høj grad er mangel på data. Den nyeste FN rapport om status for 2015-målene i Asien (2009/10) konkluderer, at Afghanistan er det land i regionen, som er dårligst på vej i forhold til at opfylde målsætningerne. Rapporten kan kun sige dette med sikkerhed på de indikatorer, hvor der er tilgængelige data, men gætter på, at det også står skidt til på de øvrige indikatorer. Min gennemgang i dag er derfor baseret på flere forskellige kilder, idet der mangler data fra Afghanistan i de officielle FN rapporter.

Først og fremmest er det vigtigt at forstå, at 2015-målene er defineret lidt anderledes i en Afghanistan-kontekst. Da 2015-målene blev defineret og underskrevet, var Afghanistan under ledelse af Taliban, og det var først i 2004, at den afghanske regering underskrev deklARATIONEN om målene. Målsætningerne skal normalt opnås senest i år 2015, og de skal måles mod et udgangspunkt i 1990. Men for Afghanistan, skal målsætningerne først opnås i 2020, og udgangspunktet varierer fra 2002-2005. Derudover har Afghanistan også defineret et ekstra mål, et niende MDG, nemlig fred og sikkerhed. Dette mål er også med i Afghanistans egen fattigdomsstrategi, den såkaldte *Afghanistan National Development Strategy (ANDS)*.

For så vidt angår det første MDG – udryddelse af ekstrem fattigdom. Det er Afghanistans målsætning, at andelen af befolkningen, der lever under en USD

pr. dag, skal falde med 3 procent pr. år frem til år 2020, og andelen der oplever sult skal falde med 5 procent pr. år. Det er meget svært at måle på dette område i Afghanistan. Ifølge den afghanske centralbanks årsrapport 2008-2009, har den afghanske økonomi været i støt fremgang i de seneste år med årlige vækstrater på mellem 9 og 14 procent for 2008-2009 viser den foreløbige opgørelse dog kun 2,3 procent, hvilket bl.a. skyldes den dårlige høst. Med et BNP per indbygger på kun 426 USD er Afghanistan imidlertid fortsat ét af verdens fattigste lande. Mere end 42 procent af befolkningen lever under fattigdomsgrænsen. Mange, særligt i landområderne, mangler tag over hovedet, fødevarer og arbejde. Det vurderes, at 20 procent af befolkningen lider kronisk af mangel på mad, mens 18 procent i nogle sæsoner mangler mad. Næsten halvdelen af alle børn i Afghanistan er undervægtige. Det skyldes blandt andet manglende variation i maden – de fleste afghanere lever hovedsagligt af kornsorter, især hvede.

Der er sket signifikante fremskridt i forhold til afghanernes adgang til uddannelse (MDG nr. 2). Målet er simpelt: I 2020 skal alle børn færdiggøre en folkeskole uddannelse. Men udgangspunktet er svært: Meget få børn var i skole efter Taliban – særligt piger – og Afghanistan har en meget ung befolkning. Ca. halvdelen af befolkningen er under 15 år, hvilket er den højeste andel i verden. Under Taliban gik kun 700.000 børn i skole, og det var vel at mærke kun drenge. Nu går syv en halv millioner børn i skole – hvilket svarer til ca. 58 procent af børnene i skolealderen. Godt en tredjedel af disse (2,5 millioner) er piger. Det er hovedsagligt i landdistrikterne, og i de sydlige og centrale dele af Afghanistan, at børnene ikke kommer i skole, og det er fortsat pigerne som i højere grad end drengene må blive hjemme. Så der er fortsat langt til målet, men der er taget et gigantisk skridt fremad og det går fortsat i den rigtige

retning. Optimismen bliver underbygget af, at selvom kun tre ud af ti voksne kan skrive og læse, så synes 87 pct. af afghanerne at der skal være lige uddannelsesmuligheder for piger og drenge.

At opnå ligestilling mellem kønnene og empowerment af kvinder er ikke overraskende en stor udfordring i Afghanistan (MDG nr. 3). Målet omhandler lige adgang for mænd og kvinder både ift. uddannelse, politik, økonomi og adgang til retsvæsenet. Uddannelsesområdet har jeg allerede omtalt, og her kræves altså en stor indsats for at få alle Afghanistans piger i skole inden 2020. Kvinder i Afghanistan har kun sjældent en egen indtægt, men arbejder oftest i hjemmet. Vold mod kvinder har længe været et omfattende problem og skyldes bl.a. kvinders lave status i samfundet. På det politiske område har man sikret kvindelig deltagelse i parlamentet gennem kvoter – 68 ud af 249 pladser er reserveret til kvinder – men særligt på provins og distrikts niveau er kvinder i nogle provinser dårligt repræsenteret. På det retslige område er der dog for nyligt sket et positivt tiltag med en ny lov om udryddelse af vold mod kvinder.

Det er Afghanistans målsætning, at børnedødeligheden skal reduceres til en tredjedel i 2020 (MDG nr. 4). Dødeligheden for spædbørn og børn under fem år i Afghanistan er blandt de højeste i verden – kun tre lande i Afrika har en højere børnedødelighed. Der er sket små forbedringer de seneste år så det ikke længere er hvert fjerde barn der dør før det fylder fem, men kun hvert femte barn. Det er stadig uhyggelig højt. De forbedringer der trods alt er opnået skyldes bl.a. at forældre er blevet mere bevidste omkring vigtigheden af hygiejne, og større udbredelse af vaccinationer. Men der er fortsat meget store udfordringer, som bl.a. skyldes manglende adgang til rent drikkevand og sanitet.

Det er målet, at mødredødeligheden skal reduceres i endnu højere grad inden 2020, nemlig til 25 procent af niveauet i 2002 (MDG nr. 5). Også på dette område er Afghanistan blandt de lande i verden med den dårligste statistik: 1400 mødre dør pr. 100.000 levende fødsler. I praksis betyder de tal at hver ottende kvinde på et tidspunkt dør under barsel eller fødsel. Den vigtigste årsag er, at der mangler kvalificeret kvindeligt sundhedspersonale i mange af sundhedsklinikkerne, og dermed har kvinderne ikke adgang til hjælp. Op til 9 ud af 10 fødsler finder sted i hjemmet, og helt op til 8 ud af 10 fødsler finder sted uden kvalificeret sundhedspersonale. Som med børnedødeligheden har Afghanistan meget langt igen for at kunne nå sine målsætninger inden 2020.

Med andre ord: Det står skidt til med 2015-målene i Afghanistan. Men der er endnu 10 år til, at målsætningerne skal være opfyldte. Landet oplever fremskridt på flere områder, bl.a. indenfor uddannelse og økonomisk vækst, og det internationale samfund – inkl. Danmark – gør en stor indsats for at hjælpe afghanerne med at implementere landets fattigdomsstrategi og opnå 2015-målene.

Afghanistan er en skrøbelig stat, og vi må ikke glemme, at Afghanistan for nylig er kommet ud af årtier med krig og konflikt, og fortsat kæmper med oprørsstyrker som vi ser det i Helmand, så udgangspunktet for de ambitiøse 2015-mål derfor er lavere end i mange andre udviklingslande. Afghanistan har først og fremmest behov for at skabe varig fred og sikkerhed, for at opbygge staten, og for at fremme frihed, demokrati og menneskerettigheder. 2015-målene adresserer ikke alle disse vigtige behov.

Jeg har lige – sammen med udenrigsministeren – lanceret en ny politik for vores indsatser i skrøbelige stater. Den beskriver, hvordan vi sætter ind, når skrøbelighed er en udfordring. Det gennemgående tema er statsopbygning. Det er nødvendigt først og fremmest at forebygge, stabilisere og genopbygge, og på længere sigt skal vi have fokus på at opbygge velfungerende demokratiske stater. Vedvarende konflikt og usikkerhed i skrøbelige stater truer både staterne selv og deres nabolande og kan i sidste ende også sætte vores egen sikkerhed på spil.

[Danmarks engagement for at sikre en positiv udvikling i Afghanistan - besvarelse af samrådsspørgsmål B.]

Nu vil jeg derfor gå over til det næste spørgsmål, spørgsmål B, som handler om, hvad Danmark gør for at sikre en positiv udvikling i Afghanistan.

Danmark har bidraget til bestræbelserne på at skabe sikkerhed og stabilitet i Afghanistan siden 2001, hvor Taliban-regimet blev afsat ved en international støttet militær aktion. Danmark har blandt andet bidraget til den positive udvikling i landet ved siden 2002 at yde udviklingsbistand til Afghanistan med fokus på statsopbygning og menneskerettigheder, uddannelse samt støtte til en række nationale programmer, som sigter på at forbedre levevilkårene.

Den danske bistand til Afghanistan har i perioden 2002-2007 ligget på gennemsnitligt ca. 180 mio. kr. årligt, inklusive bistanden gennem danske NGOer og humanitær bistand. Siden er bistanden til landet steget støt og beløber sig nu til knap 500 mio. kr. om året. Det betyder at Afghanistan er det land der modtager mest økonomisk bistand fra Danmark.

Danmark har en integreret politisk, militær og civil indsats i Afghanistan, hvor jeg i dag vil redegøre for det bistandsmæssige engagement. Danmark har valgt at fokusere bistandsindsatsen på tre hovedområder: (1) statsopbygning; (2) uddannelse; og (3) forbedring af levevilkår. Kvinders vilkår og rettigheder, bekæmpelse af narkotikaøkonomien samt fremme af god regeringsførelse indgår som tværgående hensyn, foruden at vi støtter dem direkte gennem enkelt-projekter. Arbejdet indenfor disse udvalgte fokusområder er i overensstemmelse med dels de afghanske prioriteter i deres nationale udviklingsplan, dels med de årlige Helmand-planer, og dels med målsætningerne i den danske Afghanistan-strategi, som Regeringen lancerede i 2008, og som løber frem til 2012.

Som jeg nævnte, er **statsopbygning** det gennemgående tema i indsatser i skrøbelige stater som Afghanistan. Helt centralt i den danske indsats står etableringen af en effektiv stat, som den afghanske befolkning kan identificere sig med og aktivt støtte. Indsatsen indenfor statsopbygning fokuserer hovedsagligt på demokratiske processer, herunder menneskerettigheder, styrkelse af civilsamfundet, anti-korruption samt bedre sikkerhed gennem målrettede politi- og stabiliseringsindsatser.

Den danske støtte til gennemførelse af reformer og opbygning af en effektiv offentlig administration nationalt og lokalt, kanaliseres overvejende igennem den afghanske genopbygningsfond (*Afghanistan Reconstruction Trust Fund*, ARTF), som administreres af Verdensbanken. Danmark støtter desuden et FN-program, som arbejder med at bekæmpe korruption i en række ministerier, og menneskerettighedsorganisationer, der arbejder for forbedring af kvinders rettigheder. Danmark har også givet støtte til afholdelse af valg i Afghanistan,

herunder præsidentvalget sidste år og parlamentsvalget for knap to måneder siden.

Støtten til politi og stabilisering sker på flere måder. Danmark støtter bl.a. i samarbejde med Storbritannien opbygningen af et polititræningscenter i Lashkar Gah i Helmand. Formålet er at skabe rammer for en velstruktureret politi-basisuddannelse, der skal højne kvaliteten og effektiviteten af det afghanske politis arbejde i Helmand. Derudover bidrager Danmark til den FN-ledede Law and Order Trust Fund – Afghanistan (LOTFA), der har hovedansvaret for at betale lønninger til politiet.

Som bidrag til **stabiliseringen** i Helmand finansierer Danmark tre stabiliseringsrådgivere i Gereshk. Deres primære funktion er at hjælpe de lokale myndigheder med at opbygge kapacitet og styrke administrationen. De støtter også den danske kampgruppe med disponeringen af de 2,4 millioner kroner der gives årligt af Udenrigsministeriet til at gennemføre små og synlige stabiliseringsprojekter i de danske soldaters ansvarsområde. Derudover støttes stabiliseringsarbejdet af den dansk-sekunderede souschef til PRT'et.

Den danske indsats har på markant vis støttet reetableringen af den afghanske **uddannelsessektor** og har dermed bidraget til de positive fremskridt frem mod 2015-målet på uddannelsesområdet. Efterspørgslen efter uddannelse er stærkt stigende, og der er indhøstet væsentlige erfaringer med metoder specielt til fremme af pigers uddannelse. Som jeg allerede har omtalt er halvdelen af Afghanistans børn kommet i skole. Bare siden 2008 er der kommet yderligere 1,3 mio. børn i skole og andelen af piger, der modtager undervisning, er steget til 37 procent.

Danmark har blandt andet bidraget til udvikling af en ny, national læseplan og nye læsebøger for grunduddannelse, som har medført en markant kvalitetsforbedring af undervisningen. Med den generelle støtte til det afghanske undervisningsministerium har Danmark sammen med andre donorer muliggjort, at ministeriet har været i stand til at bygge 4500 skoler siden 2002.

Det tredje fokusområde for den danske indsats er **forbedring af levevilkår**, som således bidrager til MDG-målsætningen om reduktion af fattigdom. Omkring 80 procent af den afghanske befolkning bor på landet, og det er derfor naturligt, at en del af den danske bistandsindsats retter sig mod landområder. Formålet er at styrke den sociale og økonomiske udvikling. Der er gjort væsentligt fremskridt i retning af fattigdomsbekæmpelse, men det må samtidig erkendes, at der er lang vej igen.

Danmark har valgt at udbygge støtten til de nationale udviklingsprogrammer under ministeriet for udvikling i landområder (MRRD). Flagskibet er det såkaldte *National Solidarity Programme* (NSP), som giver bloktilskud til landsbyers lokale udviklingsprojekter efter etablering af demokratisk valgte lokale udviklingsråd. Der er gennemført over 41.000 udviklingsprojekter inden for bl.a. uddannelse, kunstvanding, energiforsyning og transport. Projekterne har bidraget til økonomisk udvikling og skabt et stort antal arbejdspladser. Programmet er også aktivt i Helmand.

Danmark støtter også et mikrolåns projekt (*Microfinance Investment Support Facility for Afghanistan*, MISFA), der er et landsdækkende program med stor betydning for den fattigste del af befolkningen, og især for kvinder. Siden

programmet startede i 2003 er der ydet over halvanden million mikrolån, og der er lige nu 436.000 aktive klienter, hvoraf 60 procent er kvinder.

I øvrigt leveres ca. 10 procent af den danske hjælp til Afghanistan gennem danske civile organisationer (NGOer) som arbejder i landet og i øvrigt har gjort det gennem årtier.

Narkotikabekæmpelse er et tværgående hensyn i den nationale udviklingsstrategi, og mange af de udviklingsprogrammer, som Danmark støtter, bidrager til narkotikabekæmpelse gennem almindelig økonomisk udvikling. Danmark har også ydet direkte støtte til narkotikabekæmpelse. Det sker gennem et program, som fokuserer på indførelse af alternative afgrøder. Programmet har sammen med stigende hvedepriser haft en positiv effekt. Det lykkedes i 2009 at reducere opiumsdyrkingen i Helmand med 30 procent (fra ca. 100.000 hektarer til ca. 70.000 hektarer). For 2010 er opiumsproduktionen nationalt faldet med 48%, der dog primært kan henføres til en planteinfektion.

Danmark har også en **nærområdeindsats** i Afghanistan. Landet har siden 2001 modtaget ca. 5 mio. hjemvendte flygtninge. Der er fortsat 2 mio. flygtninge i Iran og Pakistan. Yderligere hundredtusindvis af flygtninge forventes at vende tilbage fra Iran og Pakistan i de kommende år. Gennem nærområdeinitiativet støtter Danmark indsatsen, der skal dække elementære behov for hjemvendte flygtninge. Det er f.eks. boliger, sikring af basale rettigheder, og hjælp til at skabe en indkomst. Der er også indgået en aftale om en særlig reintegrationsstøtte til afghanere, som er vendt hjem fra Danmark. Støtten omfatter også afviste asylansøgere. Endelig bidrager Danmark med nødhjælp

når Afghanistanens befolkning bliver ramt af katastrofer som særligt hårde vintre, tørre somre eller jordskælv.

Hvis jeg skal sige lidt om det mere **langsigtede perspektiv**, så er der ingen tvivl om, at Afghanistan også på den lange bane vil stå overfor enorme udfordringer på udviklingsområdet. Vi må netop ikke glemme, at vi er i Afghanistan for vores sikkerheds skyld. Det er grundstenen i Afghanistanstrategien, som et bredt flertal i Folketinget står bag. Den danske indsats skal bidrage til et mere sikkert og stabilt, men også mere et udviklet Afghanistan. Sikkerhed opretholdes kun på langt sigt ved at stabilisere landet gennem civil, økonomisk og social udvikling. Opbygning og udvikling i Afghanistan er en krævende, men nødvendig proces – ikke bare her og nu, men også på langt sigt. Synlige resultater kræver dansk vedholdenhed og afghansk lederskab, men det er den eneste vej frem mod varig stabilitet og sikkerhed. Det er derfor vigtigt, at vi også i Helmandplanen 2011 ser på vores udviklingsstøtte i det perspektiv.